

VALPROGRAM 2026 - 2030

Vänsterpartiet Umeå

VALPROGRAM 2026 - 2030

Innehållsförteckning

Inledning	2
Jämlik skola och förskola	3
Rättvis och generös omsorg	4
Ett solidariskt och tryggt Umeå	5
En hållbar och grön kommun	6
Umeå bygger för alla	7
Lättillgänglig kollektivtrafik	8
Fri och tillgänglig kultur	9
Aktivt fritids- och föreningsliv	10
En attraktiv arbetsgivare	11

Ett socialistiskt och feministiskt parti på ekologisk grund

Detta är Vänsterpartiet Umeås kommunpolitiska valprogram inför mandatperioden 2026–2030. I programmet samlar vi den politik vi vill driva för att göra Umeå till en mer jämlik, hållbar och demokratisk kommun. Vänsterpartiet är ett socialistiskt och feministiskt parti på ekologisk grund. Våra grundvärderingar genomsyrar hela vår politik och utgår från övertygelsen att samhället går att förändra genom gemensamt ansvar, politiska beslut och människors organisering.

Umeå är en kommun med stora tillgångar. Här finns ett starkt civilsamhälle, ett rikt kulturliv och en lång tradition av offentlig välfärd. Samtidigt har de ekonomiska skillnaderna mellan människor vuxit under de senaste årens inflation och lågkonjunktur. Var du bor, vilken inkomst du har, vilket kön du tillhör och vilken bakgrund du har påverkar i hög grad dina livsvillkor. För många umeåbor har vardagen blivit mer otrygg, mer pressad och ekonomiskt ansträngd. Samtidigt har Umeå kommun valt att möta lågkonjunkturen med nedskärningar och minskad service. Detta gäller inte minst inom skolan, äldreomsorgen och socialtjänsten där brukare, elever och anställda märker konsekvenserna av långvarig resursbrist.

Vänsterpartiet menar att denna utveckling går att undvika, och är ett resultat av politiska vägval. Istället för att svälta välfärden vill vi rusta och framtidssäkra den. Istället för att släcka bränder vill vi arbeta mer förebyggande.

Välfärden är vårt gemensamma ansvar, och skola, omsorg och socialt stöd ska hålla en hög kvalitet och vara likvärdigt och tillgängligt för alla. För att uppnå det krävs tillräcklig bemanning, trygga arbetsvillkor och ett verkligt inflytande för de som arbetar i verksamheterna. Umeå kommun ska vara en föredömlig arbetsgivare som går före i arbetet för jämställda löner, rimliga arbetstider och en hållbar arbetsmiljö. Det är en förutsättning för hög kvalitet i välfärden.

Klimat- och miljöfrågorna är vår tids stora ödesfrågor och måste genomsyra all kommunal politik. Omställningen är nödvändig, men den måste ske på ett socialt rättvist sätt. Kostnaderna ska inte vältras över på de som redan har minst marginaler. Umeå ska ta sitt ansvar genom att minska utsläppen, bygga hållbart och prioritera kollektivt resande samt gång- och cykeltrafik.

Politikens uppgift är att utjämna klyftor och skapa förutsättningar för alla människor att leva ett gott liv. Vänsterpartiet Umeå vill använda kommunen som ett aktivt verktyg för jämlikhet, demokrati och framtidstro. I detta valprogram visar vi hur vi vill fortsätta arbeta för ett Umeå som håller ihop. Ett Umeå där människor kommer före vinstintressen och där vi tar ansvar för både varandra och kommande generationer.

VÅRA FÖRSLAG

1. Andelen kommunala skolor ska öka.
2. Högst 15 barn per förskolegrupp.
3. Minska antalet barn per skolklass.
4. Lärarna ska ges mer tid till pedagogiskt arbete.
5. Satsa på speciallärare och utredningar i grundskolan.
6. Personaltätheten ska ökas i fritidshemmen.
7. Kommunen ska bygga och äga sina egna skollokaler.
8. Förskole- och fritidsavgifterna ska minska.
9. Gratis skolfrukost i grundskolan och gymnasiet.
10. Öka personaltätheten och skolnärvaron.

Skolan och förskolan är avgörande för ett jämlikt och demokratiskt samhälle. Här ges barn och unga förutsättningar att utveckla kunskap, trygghet och framtidstro. För Vänsterpartiet är det självklart att utbildningen ska vara likvärdig och tillgänglig för alla barn, oavsett bakgrund och livsvillkor.

I Umeå minskar antalet barn, samtidigt som barngrupperna i förskolan fortfarande är för stora. I stället för att minska grupperna har fokus legat på effektiviseringar och neddragningar. Vänsterpartiet menar att detta är fel prioritering. Mindre barngrupper ger bättre förutsättningar för barns utveckling och en mer hållbar arbetsmiljö för personalen. Trygga barn mår bättre och klarar skolan bättre. Det behövs också insatser för att förbättra skolnärvaron och minska antalet hemmasittare, vilket i sin tur kommer att innebära en högre personaltäthet i skolan.

En jämlik skola kräver att resurser fördelas efter behov. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag och ska ge alla elever möjlighet att nå kunskapsmålen. Det kräver fler vuxna i skolan, tidiga utredningar, tillgång till speciallärare och en fungerande elevhälsa. Stödet ska sättas in tidigt.

Skolan ska vara tillgänglig för alla barn. Barn i behov av särskilt stöd ska mötas av en anpassad lärmiljö med rätt kompetens och resurser. Tillgången till fritidshem och barnomsorg ska inte begränsas av familjens ekonomi.

Vänsterpartiet vill stärka de kommunala skolorna och säger nej till vinstintressen i skolan. Skattepengar ska gå till undervisning och kvalitet, inte till vinster. Marknadsstyrning ökar segregationen och minskar likvärdigheten.

För att stärka elevernas förutsättningar att orka med skolan vill Vänsterpartiet införa avgiftsfri skolfrukost i grundskolan och gymnasieskolan. Ingen elev ska behöva börja skoldagen hungrig.

VÅRA FÖRSLAG

- 1. Sänk avgifterna för äldreomsorg och trygghetslarm.**
- 2. Kontinuiteten i hemtjänstbesöken ska öka.**
- 3. Stärk den enskildes inflytande över omsorgen.**
- 4. Öka grundbemanningen inom äldreomsorgen.**
- 5. Utbildning på betald arbetstid för omsorgspersonal.**
- 6. Språkkunskaperna i äldreomsorgen ska förbättras.**
- 7. Arbetsmiljön ska förbättras för socialsekreterare.**
- 8. Habiliteringsersättningen ska fördubblas.**
- 9. Inför avgiftsfri LSS-taxi.**

Omsorgen ska präglas av respekt för allas värdighet, integritet och självbestämmande, och ska möjliggöra för alla människor oavsett ålder eller funktionsnedsättning att utforma sitt eget liv. Den som är i behov av stöd ska kunna lita på att samhället finns där. För Vänsterpartiet är det en grundläggande uppgift för kommunen att erbjuda omsorg av god kvalitet, som är tillgänglig för alla och inte styrs av den enskildes ekonomi.

Avgifter inom äldreomsorgen ska inte vara ett hinder för trygghet och självständighet. Därför vill Vänsterpartiet sänka avgifterna i äldreomsorgen och göra trygghetslarm avgiftsfria. Omsorg ska ges efter behov, inte efter ekonomi. Samtidigt behöver hemtjänsten organiseras så att kontinuiteten i besöken ökar. Att möta samma personal är avgörande för trygghet, kvalitet och god omsorg.

Den enskildes inflytande över omsorgen ska stärkas. Insatser ska i större utsträckning utformas tillsammans med den som tar emot stödet, utifrån individuella behov och livssituation. För att detta ska vara möjligt krävs tillräcklig bemanning och goda arbetsvillkor. Personalen är den viktigaste resursen som vi har. Grundbemanningen inom äldreomsorgen behöver därför öka, så att de anställda ges tid att utföra sitt arbete med kvalitet utan risk för stress och arbetsrelaterad ohälsa.

Kompetens är en förutsättning för god omsorg. Vänsterpartiet vill därför att vårdbiträden och undersköterskor ska erbjudas utbildning på betald arbetstid. Det stärker kvaliteten i verksamheten och bidrar till en mer hållbar arbetsmiljö. Även inom socialtjänsten krävs förbättrade arbetsvillkor, där antalet socialsekreterare behöver öka för att minska arbetsbelastningen.

Habiliteringsersättningen ska öka och avgiftsfri LSS-taxi ska införas för att underlätta delaktighet i samhällslivet. Stöd till barn och familjer är också en viktig del av omsorgsarbetet. Genom satsningar på tillgänglighet, personal och stärkt inflytande vill Vänsterpartiet utveckla en omsorg som bygger på solidaritet, trygghet och respekt för människors olika behov.

VÅRA FÖRSLAG

- 1. Förebyggande sociala verksamheter ska utökas.**
- 2. Tidiga insatser och uppsökande arbete ska prioriteras.**
- 3. Stärkt kompetens i rasism, genus och HBTQI-frågor.**
- 4. Det ska startas fler kommunala placeringsformer.**
- 5. Försörjningsstödet till barnfamiljer ska höjas.**
- 6. Långsiktig finansiering och lokaler för Kvinno- och tjejjouren, Centrum mot våld och Stadsmissionen.**
- 7. Färdtjänstresor ska vara flexibla, pålitliga och billiga.**
- 8. Ökade föreningsbidrag till sociala föreningar.**
- 9. Hemlöshet ska minska med initiativ som "Bostad först".**
- 10. Öppna förskolan ska bli mer tillgänglig.**

Socialtjänsten ska vara ett starkt och tillgängligt skyddsnät för människor i utsatta livssituationer. Kommunens ansvar är att erbjuda stöd tidigt, samordnat och rättssäkert, med respekt för den enskildes rättigheter och självbestämmande. För Vänsterpartiet är förebyggande arbete en central del av välfärden och en förutsättning för långsiktig social hållbarhet.

Förebyggande verksamheter som operativa teamet, HLT och fältgruppen ska ges bättre förutsättningar och utökas. Socialtjänstens arbete ska i högre grad präglas av tidiga insatser och uppsökande arbete, särskilt riktat till barn, unga och familjer i utsatta situationer. Stöd som sätts in tidigt minskar risken för att problem fördjupas och behovet av mer ingripande åtgärder senare i livet. För de tillfällen då barn måste placeras ska det startas fler kommunala HVB-hem, med fokus på kvalitet, stabilitet och barnets bästa.

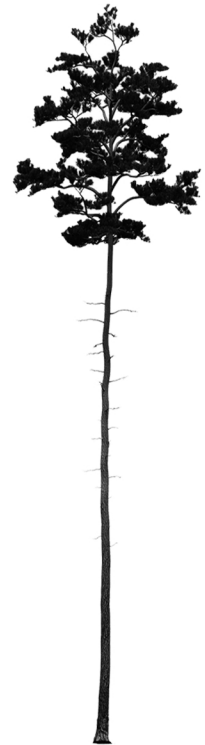
Ekonomisk och social otrygghet drabbar barn särskilt hårt. Försörjningsstödet till barnfamiljer ska därför höjas, med förstärkningar under sommaren och inför större högtider. Kvinno- och tjejjouren, Stadsmissionen och Centrum mot våld spelar en viktig roll i arbetet mot våld och utsatthet och ska ges långsiktig finansiering samt tillgång till ändamålsenliga lokaler. Hemlösheten i Umeå ska bekämpas genom långsiktiga lösningar som Bostad först, där stabilt boende kombineras med individuellt anpassat stöd.

Kommunens stöd ska också fungera i vardagen. Färdtjänstresor ska vara flexibla, pålitliga och till rimliga kostnader, så att människor kan delta i samhällslivet. Den öppna förskolan ska bli mer tillgänglig och fungera som ett tidigt stöd för barnfamiljer.

Genom satsningar på förebyggande arbete, tillgängligt stöd och ett starkt civilsamhälle vill Vänsterpartiet skapa ett Umeå där människor får hjälp i tid och ges förutsättningar att leva ett gott liv.

VÅRA FÖRSLAG

- 1. Klimatberäkningar och koldioxidbudget inför beslut, byggnationer och översiktsplaner.**
- 2. Grönare städer med 3-30-300-modellen.**
- 3. Umeå ska bygga hållbart och med låg klimatpåverkan.**
- 4. Värna en levande stadskärna.**
- 5. Mer hållbart resande till och från handelsområden.**
- 6. Satsa på återbruk genom ÅVC och returbutiken.**
- 7. Lokala och ekologiska livsmedel ska upphandlas.**
- 8. Animalieprodukter ska halveras i måltidsservice.**
- 9. Fler kolonilotter och bättre möjligheter till stadsodling.**
- 10. Hyggesfritt i kommunalt ägda skogar.**
- 11. Bilfritt centrum och mer gång- och cykeltrafik.**
- 12. Skärpt resepolicy för ett mer hållbart resande.**

Klimatomställningen är en av vår tids mest avgörande frågor och kräver att kommunen tar ett tydligt ansvar i alla beslut som formar Umeås utveckling. Kommunens planering, byggande och investeringar ska därför utgå från klimatberäkningar och en koldioxidbudget som sätter ramar för vad som är långsiktigt hållbart. Kommunen ska bygga på ett sätt som minimerar klimatpåverkan över tid.

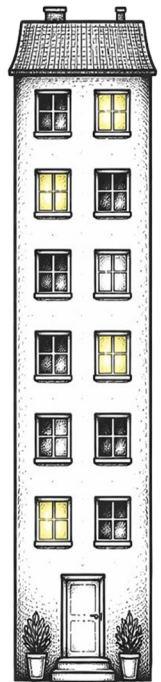
Ett hållbart Umeå kräver grönare stadsmiljöer där naturen är en självklar del av vardagen. Med 3-30-300-modellen kan vi se till att antalet träd blir fler och att alla umebor som mest får 300 meter till närmaste grönområde. En levande stadskärna ska värnas genom stadsplanering som prioriterar människor framför biltrafik, med bättre förutsättningar för gång, cykel och möten i det offentliga rummet. Umeå ska fortsätta utvecklas som cykelstad, med satsningar på gång- och cykeltrafik och ett bilfritt centrum. Samtidigt behöver resandet till och från handelsområden bli mer hållbart. Kommunens resepolicy ska skärpas för att minska flygandet och öka det hållbara resandet i tjänsten.

En cirkulär ekonomi ska genomsyra kommunens arbete. Återbruk och återanvändning ska prioriteras genom att bland annat satsa på återvinningscentralen och Returbutiken. Kommunen ska också ta ansvar för konsumtionens klimatpåverkan genom att upphandla lokala och ekologiska livsmedel samt minska andelen animalieprodukter i den kommunala måltidsservicen.

Fler kolonilottsområden och bättre förutsättningar för stadsodling ger fler umebor en jämlik tillgång till att odla egna livsmedel. I kommunalt ägda skogar ska hyggesfritt brukande vara norm, för att skydda biologisk mångfald och långsiktigt binda kol. Klimatpolitiken i Umeå ska vara konsekvent, rättvis och utgå från att omställningen är ett gemensamt ansvar.

VÅRA FÖRSLAG

1. Inga utförsäljningar av allmännyttan ska ske.
2. AB Bostaden ska bygga minst 250 nya hyresrätter per år.
3. Bostadsområden ska ha nära till butiker, service och natur.
4. Öka byggnaders livslängd istället för att bygga nytt.
5. Umeå ska främja bildandet av byggemenskaper.
6. Alternativa boendeformer ska uppmuntras.
7. Fler små, lokala aktörer ska få bygga på kommunal mark.
8. Mark ska prioriteras till projekt med låga hyresnivåer.
9. Mer blandad bebyggelse vid nybyggnation.
10. Miljonprogram och studentlägenheter ska rustas upp.
11. Prioritera planer för områden som kan ge flest bostäder.
12. Mängden kommunal mark ska inte minska.

Rätten till bostad är grundläggande och kommunen har ett ansvar för att säkerställa ett långsiktigt och socialt hållbart bostadsbyggande. Allmännyttan är ett centralt verktyg för detta och ska värnas. Utförsäljningar av gemensamt ägda bostäder ska inte ske. Umeå ska istället bygga fler hyresrätter med rimliga hyror och hög kvalitet och AB Bostaden ska ges tydlig styrning för att bygga minst 250 nya hyresrätter per år.

Stadsutvecklingen ska bidra till jämlika livsvillkor. Nya bostadsområden ska planeras så att människor har nära till arbete, service, handel, kollektivtrafik samt natur och grönområden. Nybyggnationer ska utformas för att skapa blandad bebyggelse och motverka segregation. Kommunens markpolitik ska användas aktivt för att prioritera bostadsprojekt med låga hyresnivåer och ge fler möjlighet till ett tryggt boende.

Ett hållbart byggande innebär också att ta ansvar för det som redan finns. Byggnaders livslängd ska förlängas genom upprustning och cirkulära lösningar, i stället för rivning och nybyggnation. Miljonprogramsfastigheter och studentbostäder ska rustas upp med fokus på kvalitet och långsiktighet, utan att hyreskostnaderna blir orimliga för de boende. För att bredda bostadsutbudet och öka variationen i hur människor kan bo ska fler aktörer ges möjlighet att bygga på kommunens mark. Små och lokala byggaktörer, byggemenskaper och idéburna initiativ ska uppmuntras. Kommunen ska även främja alternativa boendeformer som kollektivhus, servicehus och seniorboenden, som kan möta olika behov genom livet och stärka social gemenskap.

Kommunens mark är en strategisk resurs som ska användas långsiktigt. Intäkter från marktilldelning eller försäljning ska återinvesteras i ny mark. Samhällsplaneringen ska bygga på fördjupade översikts- och områdesplaner i de delar av kommunen där bostadsbehovet är störst, för att säkerställa en sammanhållen, hållbar och rättvis utveckling av Umeå.

VÅRA FÖRSLAG

- 1. Gratis kollektivtrafik för pensionärer samt barn och unga.**
2. Kommunen ska återta lokaltrafiken i egen regi.
- 3. Turtätheten och linjesträckningarna ska öka.**
4. Det ska vara lätt för barn och unga att resa kollektivt till kultur- och fritidsaktiviteter.
- 5. Bygg ut gång- och cykeltrafiken i kommundelarna.**
6. Effektiv kollektivtrafik som Bus Rapid Transit ska utredas.
- 7. Ett pendeltåg mellan Holmsund och Umeå ska inrättas.**
8. Utred förutsättningarna för spårvägstrafik i Umeå.
- 9. Jämställt vägunderhåll ska prioriteras.**
10. Tillgången till kollektivtrafik ska förbättras i landsbygden.

Ett väl fungerande transportsystem är en förutsättning för jämlikhet, klimatansvar och ett socialt hållbart Umeå. Möjligheten att förflytta sig i vardagen ska inte avgöras av plånbok, ålder eller var man bor. Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla och utgöra ett reellt alternativ till bilen. Avgifterna ska sänkas med målet att pensionärer samt barn och unga ska kunna resa gratis, vilket stärker både rörelsefriheten och deltagandet i samhälls-, kultur- och fritidsliv.

Kollektivtrafiken ska byggas ut och utvecklas i takt med att kommunen växer. Turtätheten ska öka och linjesträckningarna förbättras så att fler kan resa smidigt mellan bostadsområden, skolor, arbetsplatser och fritidsaktiviteter. Det ska vara enkelt och tryggt för barn och unga att resa kollektivt till kultur- och idrottsverksamheter, oavsett tid på dygnet eller bostadsort. Samtidigt ska gång- och cykeltrafiken byggas ut i hela kommunen, inte minst i kommundelarna, som en del av ett sammanhängande och hållbart transportsystem.

För att säkerställa långsiktig kvalitet, god arbetsmiljö och demokratisk styrning ska kommunen ta tillbaka kontrollen över lokaltrafiken i egen regi. Drift i kommunal regi ger bättre möjligheter till insyn, ansvarstagande och utveckling utifrån invånarnas behov, snarare än kortsiktiga upphandlingsvillkor. Transportpolitiken ska präglas av ett jämställt perspektiv, där vägunderhåll och snöröjning prioriteras utifrån hur människor faktiskt rör sig i vardagen.

Umeå behöver även ta steg mot mer kapacitetsstarka och effektiva transportslag. Förutsättningarna för högeffektiv kollektivtrafik, såsom Bus Rapid Transit, ska utredas. Ett pendeltåg mellan Holmsund och Umeå ska inrättas för att förbättra pendlingsmöjligheterna och minska bilberoendet. På längre sikt ska även möjligheterna till spårvägstrafik i Umeå utredas som en del av en hållbar och framtidssäker stadsutveckling.

VÅRA FÖRSLAG

- 1. Stödet till kultur- och föreningslivet ska höjas och räknas upp regelbundet.**
- 2. Kulturskolan ska vara avgiftsfri.**
- 3. Tillgången till stadsdelsbibliotek ska säkerställas vid planering av nya bostadsområden.**
- 4. Offentliga lokaler ska utsmyckas enligt enprocentregeln.**
- 5. Inrätta ett bibliotek i Tavelsjö.**
- 6. Barn i alla åldrar ska kunna utöva kultur.**
- 7. Mobila kulturplatser, som kulturbuss, ska utvecklas.**

Kulturen är en grundläggande del av ett levande, öppet och demokratiskt samhälle. Den skapar sammanhang, stärker yttrandefriheten och ger människor möjlighet att uttrycka sig, mötas och ta del av gemensamma erfarenheter. För Vänsterpartiet är det därför en självklar kommunal uppgift att värna och utveckla kulturlivet. Stödet till kultur- och föreningslivet i Umeå ska höjas och räknas upp regelbundet, så att verksamheter ges långsiktiga och stabila förutsättningar att verka och utvecklas.

Barn och ungas rätt till kultur ska stå i centrum. Alla barn ska ha möjlighet att möta och själva utöva kultur, oavsett familjens ekonomi eller vart de bor. Kulturskolan ska därför vara avgiftsfri och erbjuda ett brett och inkluderande utbud som når barn i olika åldrar och med olika intressen. Skapande kultur ska vara tillgänglig tidigt i livet och utgöra en naturlig del av barns uppväxt, både genom organiserad verksamhet och i offentliga miljöer.

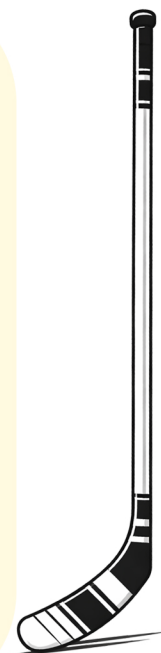
Biblioteken har en särskild roll som öppna, icke-kommersiella mötesplatser för kunskap, bildning och kultur. Tillgången till stadsdelsbibliotek ska säkerställas vid planering av nya bostadsområden, så att biblioteken finns nära människors vardag. I Tavelsjö ska ett bibliotek inrättas, då det är viktigt att stärka tillgången till litteratur, studiemiljöer och kulturella möten även i kommunens mindre orter och på landsbygden.

Kulturen ska också vara synlig i det offentliga rummet. Offentliga lokaler och miljöer ska utsmyckas enligt enprocentregeln, så att konst och kultur blir en integrerad del av den gemensamma miljön. Det innebär att en procent av kostnaderna för nybyggnationer ska gå till konstnärlig utsmycknad. Detta bidrar både till en rikare och mer välkomnande stadsmiljö och till bättre villkor för yrkesverksamma konstnärer och kulturarbetare.

För att nå fler och minska geografiska avstånd ska kommunen utveckla mobila kulturverksamheter. Genom exempelvis en kulturbuss kan kulturupplevelser, skapande verksamhet och möten föras ut till olika delar av kommunen. På så sätt kan kulturen bli tillgänglig för fler och bidra till ett levande kulturliv i hela kommunen.

VÅRA FÖRSLAG

- 1. Sänk entréavgifterna till kommunens bad.**
2. Kommunens badplatser behöver rustas upp.
- 3. Mer personal och bättre öppettider på fritidsgårdar.**
4. En permanent lösning för Fritid för allas lokalbehov.
- 5. En hållbar lokallösning för fotbollsträning vintertid.**
6. Utöka konceptet med Fritidsbanken i fler stadsdelar.
- 7. Motorgård i centrala stan för unga med motorintresse.**
8. Aktivitetsstödet för föreningar ska höjas.
- 9. Ökade satsningar på fria lovaktiviteter för barn och unga.**
10. Tonårstjevers deltagande i fritidsaktiviteter ska öka.
- 11. En fritidsgård i varje stadsdel, inklusive centrum.**
12. Satsningar på konstsnöspår och snölagring.

En meningsfull fritid är en viktig del av ett jämlikt samhälle som främjar individers rätt till hälsa, välmående och ett rikt socialt liv. Vänsterpartiet tycker att möjligheten att delta i fritidsaktiviteter inte ska avgöras av ekonomi, kön, ålder eller var i kommunen man bor. Kommunens ansvar är att skapa förutsättningar för en tillgänglig och inkluderande fritid, särskilt för barn och unga.

Kommunens anläggningar ska vara tillgängliga och hålla god kvalitet. Vänsterpartiet vill att entréavgifterna till kommunens bad ska sänkas så att fler barn och unga får tillgång, oavsett föräldrarnas ekonomi. Samtidigt behöver badplatserna rustas upp och förekomsten av cirkarier bekämpas, så att bad i sjöar och hav är trygga och attraktiva. Vintertid behövs satsningar på utökade konstsnöspår och snölagring. Tillgång till bad, vintersport och rekreation är en viktig del av folkhälsoarbetet.

Fritidsgårdarna är centrala mötesplatser för unga och ska ges bättre förutsättningar. Mer personal och bättre öppettider behövs för att möta ungas behov på kvällar och helger. Målet är att det ska finnas en fritidsgård i varje stadsdel, inklusive centrum. Särskilda insatser krävs för att öka tonårstjevers deltagande i fritidsverksamheter, genom ett aktivt, feministiskt och inkluderande arbete.

Föreningslivet spelar en avgörande roll för Umeås fritidsutbud. Aktivitetsstödet och andra bidragsformer till föreningar ska höjas för att stärka möjligheten att bedriva verksamhet med låg tröskel. Fritidsbanken ska utökas till fler stadsdelar, så fler kan låna utrustning och delta i aktiviteter utan ekonomiska hinder. Det behövs fler fria lovaktiviteter för barn och unga.

För att möta olika intressen och behov krävs riktade satsningar. Fritid för alla ska få en permanent lokallösning som möjliggör deltagande för personer med funktionsnedsättning. Kommunen ska ta fram en hållbar lösning för fotbollsträning vintertid och etablera en motorgård i centrala Umeå för motorintresserade ungdomar.

VÅRA FÖRSLAG

- 1. Öka personalinflytandet genom arbetsplatsdemokrati.**
2. En oberoende och välfungerande visselblåsarfunktion.
- 3. Inför arbetstidsförkortning i kommunens verksamheter.**
4. Alternativa schemamodeller ska erbjudas.
- 5. Jämställda löner och minskad värdediskriminering.**
6. Likvärdiga arbetsvillkor och förmåner för alla anställda.
- 7. Politikers förmåner ska inte vara bättre än anställdas.**
8. Arbetskläder och skor ska bekostas av arbetsgivaren.
- 9. Politikerlönerna i Umeå ska minska.**
10. Kollektivavtal ska vara ett krav vid upphandling.
- 11. Inför 80-90-100-modellen för äldre medarbetare.**
12. Kommunanställda ska ha rätt till både heltid och deltid.

Umeå kommun ska vara en trygg, rättvis och demokratisk arbetsgivare. De som arbetar i kommunen bär välfärden varje dag och ska ha reellt inflytande över sin arbetsmiljö, arbetstid och organisering. Genom ökad arbetsplatsdemokrati stärks både kvaliteten i verksamheterna och arbetsvillkoren för de anställda. Fackförbundens kunskap och personalens erfarenhet ska tas till vara i beslut som rör det egna arbetet.

Arbetets organisering ska bidra till hållbara arbetsliv. Kommunen ska pröva arbetstidsförkortning och erbjuda alternativa schemamodeller som ger bättre balans mellan arbete och privatliv. Alla anställda ska ha rätt till heltid, samtidigt som möjligheten till deltid ska finnas för den som önskar. För medarbetare nära pensionsålder ska 80-90-100-modellen erbjudas som ett sätt att möjliggöra ett längre och mer hållbart arbetsliv.

Jämställdhet och rättvisa ska genomsyra kommunens personalpolitik. Lika arbete ska värderas lika och löneskillnader som beror på kön och värdediskriminering ska motverkas. Arbetsvillkor och förmåner ska vara likvärdiga för alla anställda, oavsett verksamhet. Arbetskläder och arbetsskor som krävs i tjänsten ska bekostas av arbetsgivaren.

Demokrati och insyn är avgörande i arbetslivet. En oberoende och välfungerande visselblåsarfunktion ska säkerställa att missförhållanden kan rapporteras utan rädsla för repressalier. Kommunen ska också ta ansvar i sina upphandlingar genom att kräva kollektivavtal, så att goda arbetsvillkor gäller även för anställda hos externa utförare.

Förmåner för politiker ska inte vara bättre än för kommunens anställda, och politikerlönerna i Umeå ska sänkas. Genom transparens, rimliga arvoden och likvärdiga förmåner och regler för politiker kan vi öka förtroendet för kommunens demokrati.